

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN PALAUTE JYVÄSKYLÄN YLIOPISTOLLE SYKSYLLÄ 2014

1. YLIOPISTON TEHTÄVÄ, PROFIILI JA PAINOALAT

Yliopisto laati vuosien 2013 - 2014 strategian toimenpideohjelman keväällä 2013. Ohjelmassa otettiin huomioon myös opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa tehdyn sopimuksen tavoitteet. Toimenpideohjelman keskeisimmät toimet on suunnattu vahvistamaan painoalojen tutkimusedellytyksiä, kansainvälistämään tutkimustoimintaa, kehittämään koulutustoimintaa sekä pedagogisesti että sisällöllisesti ja tukemaan opiskelijoiden hyvinvointia. Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää kehittämiskohteita yliopiston tulevaisuuden kannalta keskeisinä.

Yliopisto on aloittanut strategian uudistamistyön, ja tavoitteena on saada uusi strategia käyttöön vuoden 2014 kuluessa. Yliopiston tulee varautua tarvittaessa tarkentamaan strategiaansa keväällä 2015 siten, että se ottaa huomioon uuden hallitusohjelman mukaiset korkeakoulupoliittiset linjaukset. Ohjaukseen liittyneiden yliopistovierailujen perusteella strategian laatimisprosessiin on jo varhaisessa vaiheessa kytkettävä henkilöstön ja opiskelijoiden ohella myös keskeiset sidosryhmät.

Yliopistolla on ollut merkittävä rooli Innovatiiviset kaupungit -ohjelmassa erityiset kyberturvallisuus teemaan liittyen. Yliopiston strategisten valintojen perusteella kyberturvallisuus tulee saamaan vahvan roolin yliopiston tutkimus- ja koulutustoiminnassa. Strategian toteutumisen seurantaindikaattorien toteutumisissa ei ole tapahtunut olennaista kehitystä ja kaikkien osalta on vielä kirittävää vuoden 2016 tavoitetasoon.

2. PERUSTEHTÄVÄT

2.1 KOULUTUS

Yliopisto ylittää ylempien korkeakoulututkintojen määrälliset tavoitteet, mutta alempien korkeakoulututkintojen tavoitteista jäädyään selvästi jälkeen. Opetus- ja tutkimushenkilökunnan määrään suhteutettuna ylempiä korkeakoulututkintoja tulee valtakunnallisesti tarkastellen hyvin humanistisella alalla. Vastaava osuus on muihin alan yksiköihin nähden heikko kasvatustieteellisellä, yhteiskuntatieteellisellä ja terveystieteellisellä alalla. Yliopiston edustamista aloista ylempien korkeakoulututkintojen tavoitteiden saavuttamisessa on haasteita niin yliopistolla kuin valtakunnallisestikin luonnontieteellisellä ja kasvatustieteellisellä alalla. Yliopisto ei saavuta luokanopettajakoulutuksen tavoitteitaan. Humanistisella koulutusalaalla opettajankoulutustavoitteet ylitetään huomattavasti. Yliopiston tulee kohdentaa opettajankoulutuksen voimavarat ylikoulutuksen sijasta opettajatarpeiden mukaisesti. Vähintään 55 opintopistettä lukuvuodessa suorittaneiden osuus on kasvussa mutta vielä jäljessä tavoitteesta. 55 op suorittaneiden osuus on kuitenkin muihin alan yksiköihin nähden hyvällä tasolla usealla yliopiston koulutusaloista. Täydennyskoulutusmäärät ovat laskeneet merkittävästi vuosien 2010-2012 tasosta.

Yliopisto tekee määrätietoista opetuksen ja ohjauksen kehittämistyötä. Koulutusneuvoston aktiivinen panos on tässä merkittävä. Yliopisto kerää tiedekunnista ja laitoksilta monipuolisesti sekä laadullista että määrällistä tietoa opintojen ja

opetuksen tilasta. Yliopistolla on hyvä tietopohja kehittämistyössään. Kandipalaute osoittaa, että tutkielmien ohjaukseen ja opetukseen laatuun ollaan keskimääräistä tyytyväisempiä. Opetusmenetelmien kehittämistyöhön on edelleen tarvetta.

Yliopiston tulisi entistä aktiivisemmin ohjata ja tukea tiedekuntia ja laitoksia hyödyntämään koulutuksen tilaa koskevia aineistoja ja arvioita. Laitosten johdon ja muun henkilöstön pedagoginen koulutus ja pyrkimys yliopiston yhteisiin käytäntöihin (esim. HOPS- ja AHOT -käytännöt) ovat tässä apuna. Erityistä huomiota tulee kiinnittää luonnontieteellisen alan ongelmiin tutkintotavoitteiden saavuttamisessa. Yliopisto on kiittävästi panostanut opiskelijahyvinvointiin ja kiinnittänyt huomiota opiskelijoiden monipuolisiin työelämävalmiuksiin ja työllistymiseen sekä seuraa systemaattisesti tätä osa-aluetta.

Yliopiston kansainvälistymistoimet tuottavat hitaasti tuloksia. Perustutkinto-opiskelijoiden vaihtojen määrä on laskussa ja kaukana tavoitteesta. Yliopiston tulisi tarkemmin selvittää tähän johtaneet syyt ja etsiä ratkaisuja, joilla määrä saadaan nousuun. Yliopiston tulee jatkaa panostustaan opetushenkilökunnan kansainvälisten valmiuksien kehittämiseen.

2.2 TUTKIMUS

Yliopiston kansainvälisten tiedejulkaisujen määrä on kasvanut lähes puolella 2000-luvun alkuun verrattuna ylittäen koko yliopistosektorin runsaan neljänneksen nousun. Yliopiston tutkimuksen tieteellinen vaikuttavuus bibliometrinen tulosten perusteella ylittää maailman keskitason ja Suomen yliopistosektorin keskitason. Erityisen hyvin yliopisto asemoituu luonnontieteissä ja humanistisissa tieteissä, joilla on maailman keskitason huomattavasti ylittäviä tieteenaloja. Yliopisto on itse asettanut kärkialojensa vertailukohtaksi Pohjoismaat, mutta vertailukohta voisi olla kunnianhimoisemminkin valittu, ainakin luonnontieteissä. Yliopiston omilla tutkimustuloksia käsittelevillä mittareilla tarkasteltuna kehitys on ollut oikeansuuntaista mutta melko hidasta. Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää hyvänä yliopiston sisäistä seuranta- ja raportointimenettelyä tutkimustoiminnasta. Ministeriö katsoo, että yliopiston valinta keskittyä vahvistamaan ihmistieteiden tutkimustoimintaa ja kärkialojen asemaa kansainvälisessä tiedeyhteisössä on perusteltu.

Yliopisto ylitti selvästi tohtorintutkintotavoitteensa ja ulkopuoliselle kilpaillulle tutkimusrahoitukselle asetetun tavoitteen. Ulkomaisten työntekijöiden osuus henkilökunnasta on tavoitellulla kasvu-uralla. Yliopisto on rekrytoinut FiDiPro-professoreita pääosin kärkialoilleen.

Tutkijanurarakenteen kehittämisen näkökulmasta tärkeää on löytää strategian pohjalta tasapaino ensimmäiselle ja muille portaille sijoittuvien kesken. Yliopiston tulee edelleen kehittää tohtorintutkinnon jälkeistä tutkijanuraa.

3. JOHTAMINEN, TALOUS JA RAKENTEELLINEN KEHITTÄMINEN

Yliopisto on toteuttanut sisäisiä rakenteellisen kehittämisen uudistuksia, jotka eivät kaikilta osin ole näkyneet yliopistoyhteisön ulkopuolisille. Sisä-Suomen yliopistojen välinen yhteistyö ei johtanut merkittävistä taloudellista panostuksista huolimatta tavoiteltuihin pysyviin yhteistyörakenteisiin Gerontologian tutkimuskeskusta lukuun ottamatta. Ammattikorkeakouluyhteistyö on ollut aktiivista.

Yliopiston sisäisen kehittämisen näkökulmasta mielenkiintoinen on osana laadunhallintaa ja strategian seurantaan toteutettava johdon katselmus itsearviointineen. Ministeriö näkee tämän hyvänä käytänteenä niin hallitustyöskentelyssä kuin eri yksiköiden operatiivisen johdon apuvälineenä. Yliopisto on myös kehittänyt yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen ja vaikuttavuuden barometria 10 mittarin laajuiseksi. Vastaava valtakunnallinen kehitys työ on käynnistetty opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta. Ministeriö kehottaa yliopistoa kiinnittämään huomiota valtakunnallisen tilastotiedonkeruun edellyttämän tietopohjan luotettavuuteen ja oikea-aikaisuuteen.

Yliopiston ja alueen muiden toimijoiden yhteinen koulutusvientiyhtiö on ollut edelläkävijänä koulutusvientitoiminnassa ja luo edellytyksiä koulutusviennin kehittämiseksi liiketoiminnaksi yliopiston vahvuusalueilla.

Yliopiston taloudellinen asema on hiukan heikentynyt vuonna 2013 verrattuna vuosiin 2011 ja 2012, mutta on edelleen kokonaisuutena kohtuullisen hyvä. Tulos oli 2,7 % kokonaistuotoista. Tulos ilman sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuottoja oli 0,7 %, mitä voidaan pitää melko heikkona. Omavaraisuusaste (84,0 %) on erinomaisella tasolla ja maksuvalmius (QR=1,32) hyvällä tasolla. Kilpailtu tutkimusrahoitus suhteessa kokonaisrahoitukseen oli 18,5 % (tavoite 2016 on 16 %).

Henkilöstömenojen kasvua kompensoitiin muita kuluja vähentämällä. Yliopisto on sopeuttanut kokonaiskulutasoa vastaamaan tuottojen kehitystä. Yliopisto on tunnistanut talouden ohella merkittävän toimitiloihin liittyvä riskin sisäilmaongelmien ja kasvavan korjausvelan seurauksena. Kiinteistökustannusten osuuden pieneneminen suhteessa kokonaiskustannuksiin ei todennäköisesti ole toteutumassa tavoitteen mukaisena. Yliopiston liiketoiminta on edelleen tappiollista. Pitkällä aikavälillä liiketoiminta ei voi olla tappiollista, mihin yliopiston tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Yliopiston on varauduttava siihen, että julkiseen talouteen kohdistuvien paineiden seurauksena valtion rahoitukseen ei ole odotettavissa lähivuosina merkittäviä määrärahalisäyksiä. Yliopiston toiminnan pitkäjänteisen kehittämisen kannalta keskeistä on toimintaan osoitettavan laskennallisen perusrahoituksen taso. Yliopiston suhteellinen asema on vahvistunut vuodesta 2014 vuoteen 2015 erityisesti ylempien korkeakoulututkintojen, avointen ja erillisten opintojen sekä pääosalla tutkimustoiminnan perusteella määräytyvissä perusrahoituksen laskentakriteereissä. Vastaavasti asema on heikentynyt erityisesti alempien korkeakoulututkintojen, tohtorin tutkintojen, ulkomaalaisten ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden ja vaihto-opiskelijoiden perusteella määräytyvissä perusrahoituksen laskentakriteereissä.

Suomen Akatemian strategisen tutkimuksen rahoitusväline ja Suomen Akatemian kautta kilpailtuna rahoituksena tapahtuva profiloitumisen vahvistamisen lisäpanostus avaavat yliopistoille uusia rahoitusmahdollisuuksia.

4. RAPORTOINTIA EDELLYTTÄVÄT JATKOTOIMET

Yliopistoa pyydetään raportoimaan 16.3.2015 mennessä kauden 2013-2016 sopimuksessa määriteltyjen keskeisten kehittämistoimenpiteiden etenemisestä ja toimenpiteistään liiketoiminnan kannattavuuden parantamiseksi.

LIITTEET

- Opetus- ja kulttuuriministeriön kirjallinen palaute yliopistoille syksyllä 2014
- Katsaus yliopistojen talouteen ja henkilöstöön
- Yliopistojen koulutusalojen asemoituminen valtakunnallisessa kokonaisuudessa
- Yliopistotutkimuksen vaikuttavuus ja tuottavuus päätiiteenaloittain 2010-luvun alussa
- Kandipalautteen tulokset syksy 2013 ja kevät 2014

Jyväskylän yliopiston määrälliset tavoitteet kaudelle 2013-2016

	Toteutuma			Keskiarvo 2011-2013	OPM/sov. 2013-2016	Tavoitteen tot.-% 2013		Tot. muutos-% 2012-2013	
	2011	2012	2013			YO	Valtak.	YO	Valtak.
Ylemmät korkeakoulututkinnot									
Humanistinen koulutus	335	337	317	330	320	99 %	106 %	-6 %	6 %
Kasvatustieteellinen koulutus	230	255	272	252	290	94 %	86 %	7 %	-3 %
Liikuntatieteellinen koulutus	126	121	144	130	135	107 %	107 %	19 %	19 %
Yhteiskuntatieteellinen koulutus	125	139	129	131	110	117 %	108 %	-7 %	-2 %
Psykologian koulutus	69	70	81	73	70	116 %	112 %	16 %	16 %
Terveystieteiden koulutus	60	63	75	66	55	136 %	105 %	19 %	10 %
Kauppatieteellinen koulutus	170	180	232	194	215	108 %	104 %	29 %	9 %
Luonnontieteellinen koulutus	221	206	237	221	280	85 %	84 %	15 %	6 %
Yhteensä	1 336	1 371	1 487	1 398	1 475	101 %	96 %	8 %	4 %

Tohtorin tutkinnot	162	168	160	163	138	116 %	105 %	-5 %	5 %
---------------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-------	-------	------	-----

Alemmat korkeakoulututkinnot	1 169	1 193	1 187	1 183	1 300	91 %	92 %	-1 %	0 %
-------------------------------------	-------	-------	-------	-------	-------	------	------	------	-----

Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä	564	623	651	613	650	100 %	114 %	4 %	6 %
---	-----	-----	-----	-----	-----	-------	-------	-----	-----

Suomesta lähteneiden tai Suomeen saapuneiden vaihto-opiskelijoiden määrä (vaihdon kesto yli 3 kk)	812	902	837	850	950	88 %	90 %	-7 %	0 %
--	-----	-----	-----	-----	-----	------	------	------	-----

Tunnuslukutavoitteet	Toteutuma			Keskiarvo 2011-2013	OPM/sov. tavoite 2016	Tavoitteen tot.-% 2013		13 toteuman suhde 11-13 keskiarvoon	
	2011	2012	2013			YO	Valtak.	YO	Valtak.
Tohtoritutkinnot / tutkijanuravaihe IV henkilötyövuodet	0,72	0,76	0,72	0,73	0,8	90 %	91 %	99 %	103 %
Vähintään 55 op. suorittaneiden osuus	31,4	30,7	32,6	31,6	35	93 %	89 %	103 %	105 %
Tieteelliset julkaisut / opetus- ja tutkimushenkilökunta	1,70	1,58			1,8				
Kilpailtu tutkimusrahoitus / kokonaisrahoitus	15,2	16,9	18,5	16,9	16	116 %	90 %	110 %	101 %
Ylemmät korkeakoulututkinnot / opetus- ja tutkimushenkilökunta	0,93	0,91	0,98	0,94	1	98 %	90 %	105 %	106 %
Opettajien ja tutkijoiden kv-liikkuvuus (väh. 1 vko) / opetus- ja tutkimushenkilökunta	0,52	0,63	0,64	0,60	0,6	107 %	91 %	108 %	101 %